

คู่มืออำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

ฉบับบูรณาการ

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน

จากสถานการณ์และแนวโน้มปัญหาการตั้งครรภ์และปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ของวัยรุ่นและเยาวชน ที่ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ร้อยละของมารดาคลอดบุตรอายุ 10-19 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.9 ใน พ.ศ.2547 เป็นร้อยละ 16.2 ในปี พ.ศ.2557 และลดลงเป็นร้อยละ 15.3 ในปี พ.ศ.2558 การคลอดบุตร ในวัยรุ่นและการคลอดซ้ำในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละการคลอดซ้ำในกลุ่มอายุ 10-19 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.0 ในปี พ.ศ.2553 เป็นร้อยละ 12.2 ใน พ.ศ.2558 จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบตามมาหลายด้าน เช่น เด็กแรกเกิด มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ การทำแท้ง การขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งจากข้อมูลพบว่า ร้อยละของเด็กแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (ต่ำกว่า 2,500 กรัม) ปี พ.ศ.2558 ในกลุ่มมารดาวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี และ 15-19 ปี เท่ากับร้อยละ 18.3 และ 13.5 ตามลำดับ จากการสำรวจการแท้งในประเทศไทย ปี 2557 ในโรงพยาบาล ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 13 จังหวัด พบว่าการทำแท้งที่มีเหตุผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว ผู้ป่วยทำแท้งเป็นกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากถึงร้อยละ 30.0 และร้อยละ 36.1 มีสถานภาพเป็นนักเรียน/นักศึกษา

นอกจากนี้ การรายงานผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียน ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยในปี พ.ศ.2557 พบว่า ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เท่ากับร้อยละ 65.0 และ 64.2 ตามลำดับ และนักเรียนปวช.ชั้นปีที่ 2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เท่ากับร้อยละ 61.2 และ 62.3 ตามลำดับ และในปี พ.ศ.2558 มีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง เท่ากับร้อยละ 70.3 และ 71.1 ตามลำดับ และนักเรียน ปวช.ชั้นปีที่ 2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เท่ากับร้อยละ 64.6 และ 65.9 ตามลำดับ ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับแฟนหรือคูรัก ปีพ.ศ.2557 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เท่ากับร้อยละ 68.5 และ 54.6 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2558 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.2 และ 70.6 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนปวช.ชั้นปีที่ 2 ในนักเรียนชาย มีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับแฟนหรือคูรัก เท่ากับร้อยละ 64.7 ในปี พ.ศ.2557 และลดลงเป็นร้อยละ 62.8 ในปี พ.ศ.2558 ส่วนนักเรียนหญิงในปี พ.ศ.2557 และปี พ.ศ.2558 ยังอยู่ในระดับต่ำ

คือ ร้อยละ 52.0 และ 52.8 ตามลำดับ ส่วนอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า จาก 80.8 ต่อประชากร 100,000 คนในปี พ.ศ.2553 เป็น 127.08 ต่อประชากร 100,000 คน ในปี พ.ศ.2558

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นไทย ในเรื่องปัญหา สุรา บุหรี่และสารเสพติด พบว่า ในปี พ.ศ.2557 เยาวชนอายุ 15-24 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 25.2 เพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ.2554 ร้อยละ 6.3 และมีสัดส่วนการดื่มหนักมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ โดยอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่ม ที่ 16.7 ปี และจากการสำรวจนักเรียนอายุ 13-15 ปี พบว่า เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อายุ 14 ปี ร้อยละ 76.5 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้อัตราสูบบุหรี่ของวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.7 โดยที่อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเท่ากับ 15.6 ปี ซึ่งต่ำกว่าอายุเฉลี่ยเมื่อเทียบกับปี 2550 แสดงให้เห็นถึงอายุของนักสูบหน้าใหม่ลดลง และในกลุ่มนักเรียนอายุ 13 ปี สูบบุหรี่ครั้งแรกถึงร้อยละ 73.7 นับว่าอัตราการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นยังสูงอยู่

สำหรับปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรมอื่น จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ในปี 2557 พบว่า มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและอาญาทั้งสิ้น 35,969 คดี ในจำนวนนี้เป็นคดียาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และคดีเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด ตามลำดับ และมีจำนวนคดีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำถึง 6,203 คดี โดยที่เด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดอาญานั้นมีสาเหตุจากครอบครัวแตกแยก หรือจากครอบครัวที่มีความพร้อมแต่เลี้ยงดูไม่ถูกต้องมีมากกว่าร้อยละ 60 และร้อยละ 25 ที่เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา และจากการสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทยปี 2554 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ระดับประเทศ อยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ในด้านการปรับตัว การควบคุมอารมณ์ การยอมรับถูกผิด ความพอใจในตนเอง ความใส่ใจและเข้าใจในอารมณ์ผู้อื่น และการรู้จักปรับใจ และที่เป็นจุดอ่อนมาก คือ ด้านความมุ่งมั่นพยายาม ความกล้าแสดงออก และความตื่นเริง จากการวิจัยทักษะชีวิตวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นไทยมีทักษะชีวิตเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความคิดแบบวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ (เบญจพร ปัญญาฯ, 2547) ในเรื่องพฤติกรรมการติดเกมของเยาวชน จากข้อมูลในเด็กและเยาวชนจำนวนสองหมื่นคน ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในปี 2556 พบว่า มีเด็กติดเกมร้อยละ 15 เล่นเกมออนไลน์ โลกโซเชียล ร้อยละ 15 เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติจำนวนเยาวชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน 18 ล้านคน ทำให้ทราบว่า มีเด็กไทยติดเกมแล้วมากกว่า 2.7 ล้านคน และมีปัญหาพฤติกรรมจากการติดเกม คือ พฤติกรรมก้าวร้าวถึงขั้นทำร้ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง การพยายามฆ่าตัวตายเมื่อถูกห้ามไม่ให้เล่นเกม หนีเรียน เก็บตัวอยู่บ้านเพื่อเล่นเกม ไม่นอนในเวลา กลางคืน การเรียนตกต่ำ อารมณ์แปรปรวนง่าย

จากสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และปัญหาพฤติกรรมในมิติต่าง ๆ ของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาร่วมด้วย ทำให้การแก้ปัญหายุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือ การบูรณาการแผนงาน โครงการกิจกรรม จากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน หลายหน่วยงาน ร่วมกันส่งเสริมให้วัยรุ่นมีสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ การป้องกัน ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมและปลอดภัย

ความสำคัญและความเป็นมาของการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

วัยรุ่นเป็นช่วงรอยต่อของชีวิตจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย ที่มีผลต่อการพัฒนาการหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคมไปพร้อม ๆ กัน จากการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลอง มีความต้องการทางเพศ ซึ่งนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ในวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้น โดยพบว่า ประชากรไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยลง ซึ่งในจำนวนนี้มีเพศสัมพันธ์ ที่ไม่ปลอดภัย มีจำนวนแม่วัยรุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น และอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

การแก้ไขปัญหาสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น เป็นการแก้ปัญหาในทางด้านสาธารณสุข และด้านสังคมที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด ให้ความสนใจและจัดทำแผนงานโครงการ ของตนเองแต่เป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกันอย่างจริงจัง ทำให้การดำเนินงาน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จ

ดังนั้นการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหา อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนในพื้นที่โดยเน้นมาตรการที่สำคัญ คือ อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ดำเนินงานเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน โดยบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน โดยมีแนวทาง การดำเนินงานที่สอดคล้องและมีเอกภาพ เกิดการบูรณาการการทำงาน มีรูปแบบการดำเนินงานป้องกัน และ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข จึงส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินการขับเคลื่อนโดยภาคีเครือข่าย ให้สามารถ ร่วมกันดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน ตลอดจนดูแลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนได้ โดยจัดทำโครงการ “อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์” ซึ่งมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

- พ.ศ.2553 - 2554 กรมอนามัย ริเริ่มพัฒนารูปแบบการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว/ชุมชน สถานศึกษา และสถานบริการสาธารณสุข และมีการขับเคลื่อนภายใต้นโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2553 - 2557) โดยทำการทดลอง ร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ และขยายพื้นที่ดำเนินโครงการฯ เพิ่มเติมเป็น 12 จังหวัดให้ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัย 12 แห่ง พบว่า มีการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในพื้นที่ และเริ่มมีการบูรณาการกับหน่วยงานของภาคีเครือข่าย

- พ.ศ.2555 กรมอนามัย จัดทำโครงการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนา เรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น และพัฒนาคู่มือก้าวสู่...อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นคู่มือ สำหรับภาคีเครือข่ายใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นในพื้นที่ แบบบูรณาการ มีการนำร่องการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อหาอำเภอที่มีการดำเนินงาน ตามแนวทางอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ พบว่า มีอำเภอที่มีความพร้อมเข้ารับการประเมินและผ่านเกณฑ์ อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ จำนวน 13 อำเภอ

- พ.ศ.2556 มีการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ โดยขยายผลไปทั่วประเทศ และกำหนด เป้าหมายรายปี อำเภอผ่านเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ผลการดำเนินงานมีอำเภอ ที่ดำเนินงาน ผ่านเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ จำนวน 141 อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 16.05 ของจำนวนอำเภอ ทั้งหมด 878 อำเภอ (รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ กันยายน 2556)

- พ.ศ.2557 มีการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ พบว่า ในส่วนของ องค์ประกอบที่ 3 ครอบครัว/ชุมชน ว่าด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์ สำหรับ ครอบครัว มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายจึงได้ จัดทำหลักสูตรการจัดการอบรมเรื่องเพศฯได้ในครอบครัว โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้มีความรู้ ปรับทัศนคติและเสริมสร้างศักยภาพพ่อแม่ ผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่น และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพ่อแม่ผู้ปกครองพูดคุยเรื่องเพศกับลูกหลานวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง

- พ.ศ.2558 กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย กรมควบคุมโรค และกรมสุขภาพจิต ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มวัยรุ่นภายใต้กรอบการบูรณาการด้านยุทธศาสตร์กลุ่มวัยรุ่น มีการจัดทำแผนงานพัฒนาสุขภาพวัยรุ่นอย่างมีคุณภาพ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายสร้างความตระหนักและการเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น มีการบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มวัยรุ่นมาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงมาตรการหลัก 5 ประเด็น คือ 1) การจัดบริการเชิงรุกสู่สถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา 2) การจัดบริการที่เป็นมิตรที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของวัยรุ่น 3) การจัดบริการเชิงรุกสู่ชุมชน 4) การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้วัยรุ่นปลอดภัยจากปัญหาทางเพศ แอลกอฮอล์ สารเสพติด ความรุนแรง การพนัน การติดเกม และอื่น ๆ 5) การพัฒนาระบบบริหารจัดการร่วมกับระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System : DHS) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้การดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เป็นมาตรการด้านชุมชนที่สำคัญ ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข จึงมีแนวคิดพัฒนาและปรับปรุงเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ให้มีความชัดเจน เพื่อบูรณาการงานของกรมวิชาการร่วมกันในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- พ.ศ.2559 - ปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุข มีการขับเคลื่อนงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ และระบบประเมินรับรอง ภายใต้แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยจัดทำ “ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มวัยรุ่นไทย พ.ศ.2560-2564” และกำหนดเป้าหมาย “วัยรุ่นไทยสดใส ห่างไกลสิ่งเสพติด ไม่ท้องก่อนวัย ทักษะชีวิตดี มีจิตสาธารณะ” ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2559 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาวัยรุ่นและเยาวชนอย่างบูรณาการ ครอบคลุมการดูแลและส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ อันจะส่งผลให้ลดปัญหาสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ปัญหาความรุนแรง รวมทั้งปัญหาสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นและเยาวชน พร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

บทที่ 1

อำเภอนามัยการเจริญพันธุ์ฉบับบูรณาการ

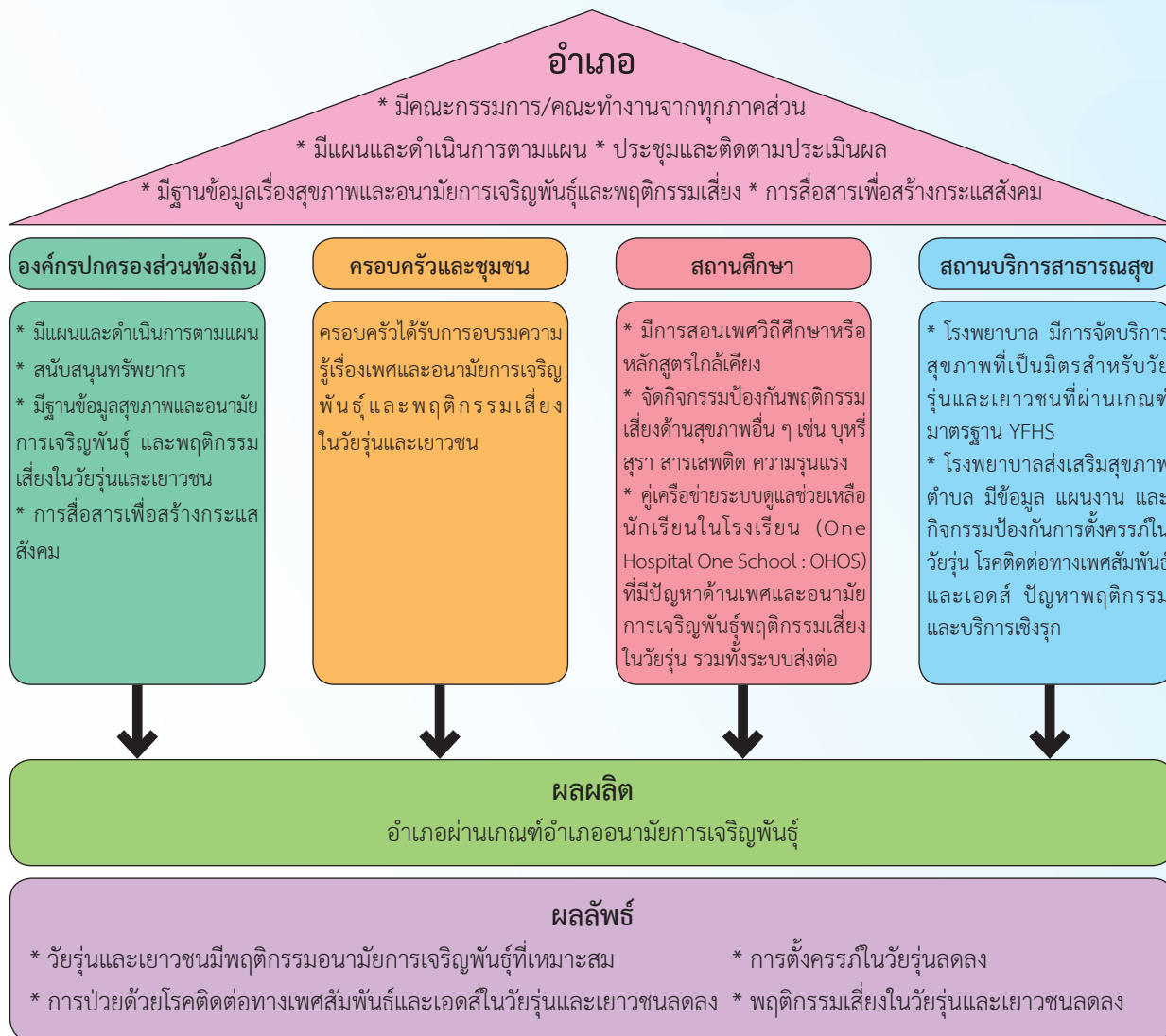
อำเภอนามัยการเจริญพันธุ์ หมายถึง อำเภอที่ดำเนินงานเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่นและเยาวชน และกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ เช่น บุหรี่ สุรา สารเสพติด ความรุนแรง โดยบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพื้นที่ ทั้งสถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นและเยาวชน มีพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม และป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและเยาวชนอย่างครอบคลุม

วัตถุประสงค์

1. บูรณาการและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการดำเนินงานเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
2. พัฒนาองค์ความรู้เรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ ในระดับอำเภอและชุมชนอย่างต่อเนื่อง
3. พัฒนารูปแบบการดำเนินงานเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ เช่น บุหรี่ สุรา สารเสพติด ความรุนแรงของวัยรุ่นและเยาวชน

บทที่ 2

กรอบแนวคิดอำเภอนามัยการเจริญพันธุ์

บทที่ 3

องค์ประกอบของอำเภอนามัยการเจริญพันธุ์

1. อำเภอ

- 1.1 คณะกรรมการ/คณะทำงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากทุกภาคส่วน
- 1.2 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
- 1.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
- 1.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

- 2.1 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
- 2.2 สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน
- 2.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
- 2.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม

3. ครอบครัว/ชุมชน

- 3.1 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์และป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
- 3.2 จำนวนครอบครัวที่เข้ารับอบรมความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์และป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง (ภายในระยะเวลา 1 ปี)
- 3.3 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการการจัดการอบรม/ประชุม/สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยง
- 3.4 มีรูปแบบ หรือกิจกรรมที่ครอบครัว/ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4. สถานศึกษา

- 4.1 กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา/ สุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์
- 4.2 กิจกรรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ
- 4.3 มีคู่มือช่วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) โดยมีระบบส่งต่อ และติดตามเยี่ยมบ้าน
- 4.4 มีการจัดประชุมปรึกษารายกรณีในสถานศึกษา (Case conference) ในกรณีปัญหายุ่งยากซับซ้อน

5. สถานบริการสาธารณสุข

- 5.1 สถานบริการสาธารณสุขที่ให้บริการด้านสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Services) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ)
- 5.2 คณะกรรมการจากบุคลากรจากภายในและภายนอกองค์กร
- 5.3 การบริการเชิงรุก
- 5.4 การประชาสัมพันธ์คลินิกให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้บริการ
- 5.5 รพ.สต.เครือข่ายที่มีจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

บทที่ 4

บทบาทของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

อำเภอ มีบทบาทเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับอำเภอโดยทำให้ทุกภาคส่วน ในพื้นที่เห็นความสำคัญบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพ โดยแต่ละอำเภอมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนายอำเภอหรือผู้แทนเป็นประธาน และร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสุขภาพวัยรุ่นระดับอำเภอ (Master plan) ที่เป็นแผนปฏิบัติการหลักของอำเภอ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีบทบาทเป็นผู้นำในการดำเนินงานโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรี ร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน มีการบรรจุประเด็นการพัฒนาสุขภาพวัยรุ่นในแผนพัฒนา 3 ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับด้วย

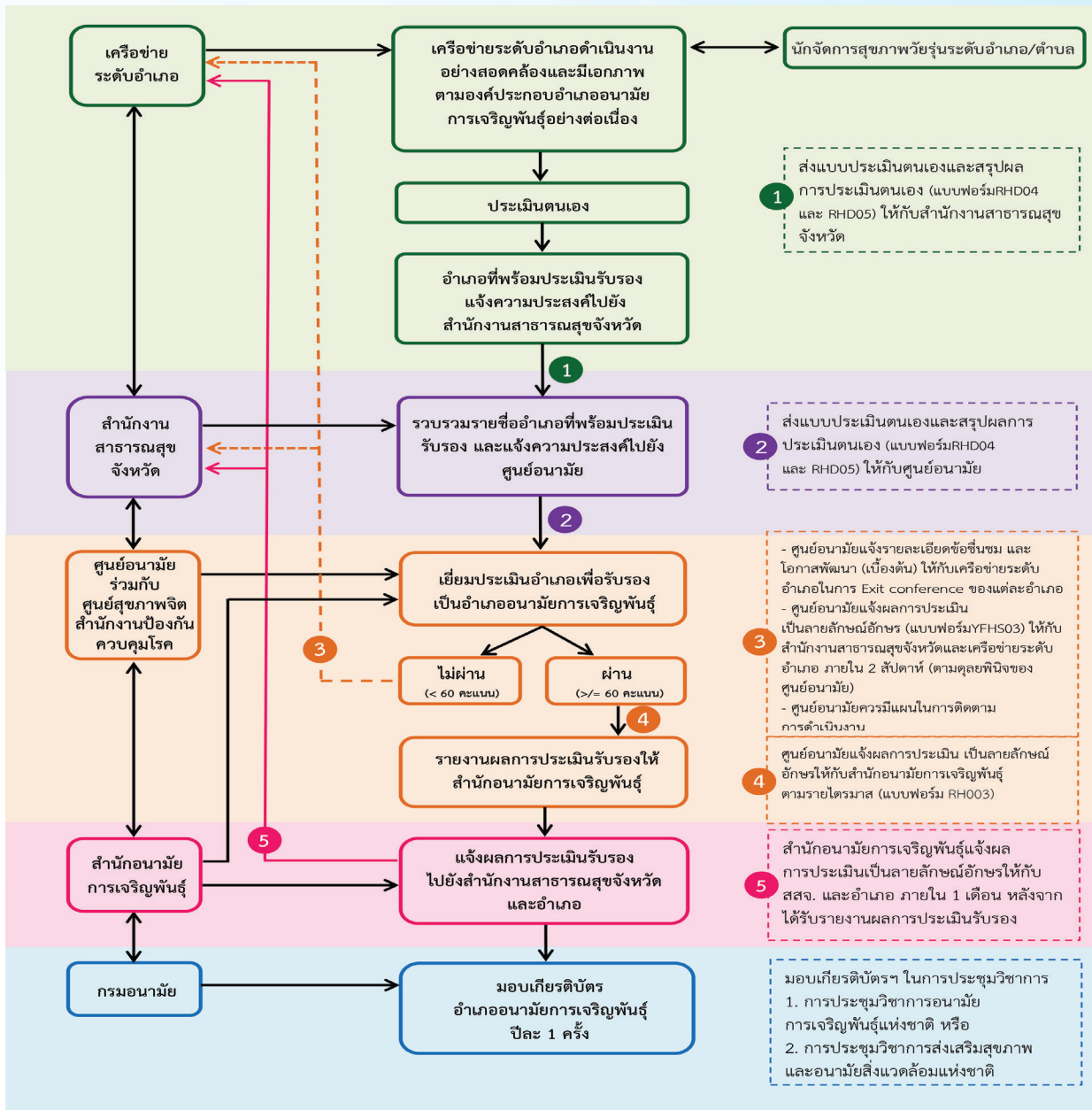
ครอบครัวและชุมชน มีการสร้างองค์ความรู้เรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพูดคุย สื่อสาร และให้คำปรึกษากับลูกหลานได้

สถานศึกษา มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา จัดกิจกรรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ เช่น บุหรี่ สุรา สารเสพติด ความรุนแรง จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น และมีระบบส่งต่อไปยังสถานบริการสาธารณสุข โดยเป็นคู่เครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS)

สถานบริการสาธารณสุข มีบทบาทในการจัดบริการสุขภาพที่มีมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนทั้งเชิงรับและเชิงรุก ที่หลากหลายช่องทาง สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน เข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวกและเพียงพอ

บทที่ 5

กระบวนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค พัฒนารูปแบบการดำเนินงานและปรับปรุงแนวทางการประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งเจตนายบาย แนวทาง และบทบาทการดำเนินงานกับภาคีเครือข่าย เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น วิทยากร คู่มือ แผ่นพับและสื่อต่าง ๆ พัฒนา ศักยภาพผู้ประเมินระดับเขตและระดับจังหวัด มีการเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศติดตามและประเมินรับรอง การสนับสนุนด้านวิชาการ และการพัฒนาทักษะบุคลากรผู้ให้การปรึกษาวัยรุ่นผ่าน Online training โดยสามารถ เข้าสู่ระบบการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้วยตนเอง (www.thaiteentraining.com) รวมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้การดำเนินงานเพื่อให้ผู้ดำเนินงานได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการมอบโล่และเกียรติบัตรให้แก่จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานและสนับสนุนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพื้นที่และผู้ปฏิบัติงาน

ศูนย์อนามัย ร่วมกับศูนย์วิชาการในระดับเขต (ศูนย์สุขภาพจิต สำนักงานป้องกันควบคุมโรค) สสำรวจหาความต้องการอำเภอเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแจ้ง แนะนำ เป็นที่ปรึกษาการดำเนินงาน ให้การสนับสนุน ทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น วิทยากร คู่มือ แผ่นพับ จัดทำแผนปฏิบัติการการประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ การเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศติดตามและประเมินรับรองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ตามแบบประเมิน สรุปและ รายงานผลการดำเนินงาน (แบบฟอร์ม RHD03) ให้กับสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

นักจัดการสุขภาพวัยรุ่น (Teen Manager) เป็นกลไกบุคคลในการขับเคลื่อนการดำเนินงานดูแล สุขภาพวัยรุ่นแบบบูรณาการ ในระดับเขต/ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ/ระดับตำบล ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ 3 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านสารสนเทศ** รวบรวมข้อมูล เป็นศูนย์กลางรวบรวม วิเคราะห์ และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ วางแผน เฝ้าระวัง และคืนข้อมูลให้เครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง
2. **เชื่อมประสาน** เปิดเวทีพูดคุย ค้นหาแกนนำ ให้ข้อมูล จัดทำแผนร่วมกับเครือข่าย สนับสนุนการ บริหารจัดการ วิชาการ/องค์ความรู้
3. **สื่อสาร** ค้นหาช่องทางในการสื่อสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ประเด็นในการสื่อสาร และผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุม มีคุณภาพ นอกจากนี้ 3 บทบาทที่สำคัญดังกล่าวแล้วยังมีหน้าที่ ในการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานดูแลสุขภาพวัยรุ่นแบบบูรณาการ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผลักดันให้งานอนามัยการเจริญพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด และ/หรือบูรณาการในงานอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็ง แผนสุขภาพวัยรุ่นในระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System) หาแนวร่วมขับเคลื่อนงานในภาพของคณะกรรมการจังหวัด สืบหาความต้องการอำเภอเข้าร่วมโครงการส่งให้กับศูนย์อนามัย ชี้แจง และเป็นที่ปรึกษาการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินงาน เช่น วิทยากร คู่มือ แผ่นพับ จัดทำแผนการประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ร่วมกับศูนย์อนามัย

เครือข่ายระดับอำเภอ พิจารณาเข้าร่วมโครงการ ภาควิชาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมรับฟังการชี้แจงการดำเนินงาน และเริ่มต้นดำเนินงานพัฒนาระบบบริการตามบริบทของพื้นที่ตนเอง สอดคล้องกับองค์ประกอบของอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ทั้ง 5 องค์ประกอบ เมื่อภาควิชาเครือข่ายในแต่ละองค์ประกอบมีความพร้อมรับการประเมินแล้ว ให้ทำแบบประเมินตนเองและสรุปผลการประเมินตนเอง (แบบฟอร์ม RHD04 และ RHD05) ให้กับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อขอรับการประเมินรับรองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

เกณฑ์การประเมินอำเภอ

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	ระดับคะแนน			
	0	1	2	
1. อำเภอ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ข้อ ๆ ละ 5 ระดับ รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน				
1.1 คณะกรรมการ/คณะทำงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากทุกภาคส่วน	ไม่มี	มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร	มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรโดยคณะกรรมการ/คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนอย่างน้อย 2 กระทรวง	
1.2 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง	ไม่มี	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	
1.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง	ไม่มี	มีฐานข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในวัยรุ่นและเยาวชน	มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ	

ที่ 6

อนามัยการเจริญพันธุ์

ระดับคะแนน		
3	4	5
มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคณะกรรมการ/คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนอย่างน้อย 2 กระทรวง ผู้รับผิดชอบที่มนักจัดการสุขภาพวัยรุ่น และตัวแทนวัยรุ่น เยาวชน หรือภาคประชาสังคม/ภาคเอกชน	มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคณะกรรมการ/คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนอย่างน้อย 3 กระทรวง ผู้รับผิดชอบที่มนักจัดการสุขภาพวัยรุ่น และตัวแทนวัยรุ่น เยาวชน หรือภาคประชาสังคม/ภาคเอกชน	มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคณะกรรมการ/คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนอย่างน้อย 3 กระทรวง ผู้รับผิดชอบที่มนักจัดการสุขภาพวัยรุ่น รวมทั้งตัวแทนวัยรุ่น เยาวชน และภาคประชาสังคม ภาคเอกชน
มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมอย่างน้อย 3 ครั้ง รวมทั้งมีสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ
- มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ - มีข้อมูลที่สำคัญดังนี้ 1. อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี 2. ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี 3. ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น 4. ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ล่าสุดกับแฟนหรือคูรักของวัยรุ่น 5. ข้อมูลการเจริญเติบโต สุขภาพจิตภาวะโภชนาการ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทันตสุขภาพ การสูบบุหรี่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด 6. ข้อมูลแม่วัยรุ่นในชุมชน การทอดทิ้งบุตรให้อยู่กับญาติ การกลับเข้าสู่สถานศึกษาหลังการคลอดบุตร ฯลฯ	มีข้อมูลที่สำคัญและร่วมกับท้องถิ่นในการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรม	- มีข้อมูลที่สำคัญและการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรม - มีการทบทวนแผนงาน โครงการ กิจกรรม

เกณฑ์การประเมินอำเภอ

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	ระดับคะแนน			
	0	1	2	
1.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม	ไม่มี	มีแผนการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษร	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 1 ครั้ง ใน 1 ปี	
2. องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ข้อ ๆ ละ 5 ระดับ รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน				
2.1 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง	ไม่มี	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	
2.2 การสนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน	ไม่มี	มีหลักฐานในการสนับสนุนทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน	มีหลักฐานในการสนับสนุนทรัพยากรด้านทรัพยากรบุคคลในการดำเนินงาน	
2.3 ฐานข้อมูลเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง	ไม่มี	มีฐานข้อมูลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่นและเยาวชน	มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ	

อนามัยการเจริญพันธุ์

ระดับคะแนน		
3	4	5
มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 2 ครั้ง ใน 1 ปี	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 3 ครั้ง ใน 1 ปี	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 3 ครั้ง ใน 1 ปี และมีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงาน
มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ	มีแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชุมอย่างน้อย 3 ครั้ง รวมทั้งมีสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ
มีหลักฐานในการสนับสนุนทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรบุคคลในการดำเนินงาน	มีหลักฐานในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน	มีหลักฐานในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในการดำเนินงาน
- มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ - มีข้อมูลที่สำคัญดังนี้ 1. อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี 2. ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี 3. ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น 4. ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่น 5. ข้อมูลการเจริญเติบโต สุขภาพจิตภาวะโภชนาการ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ทันตสุขภาพ การสูบบุหรี่ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด 6. ข้อมูลแม่วัยรุ่นในชุมชน การทอดทิ้งบุตรให้อยู่กับญาติการกลับเข้าสู่สถานศึกษาหลังการคลอดบุตร ฯลฯ	- มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ - มีข้อมูลที่สำคัญและการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรม	- มีโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ - มีข้อมูลที่สำคัญและการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรม - มีการทบทวนแผนงาน โครงการ กิจกรรม

เกณฑ์การประเมินอำเภอ

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	ระดับคะแนน			
	0	1	2	
2.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม	ไม่มี	มีแผนการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษร	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 1 ครั้ง ใน 1 ปี	
3. ครอบคลุม/ชุมชน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 1 ข้อ มี 5 ระดับ คะแนนที่ได้คูณด้วย 4 รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน				
การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน	ไม่มี	มีโครงการจัดอบรม/ประชุม/สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	มีการดำเนินงานโครงการ การจัด การอบรม/ประชุม/สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	
4. สถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 1 ข้อ มี 5 ระดับ คะแนนที่ได้คูณด้วย 4 รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน				
กิจกรรมด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน	ไม่มี	มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษา	มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ	
5. สถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 1 ข้อ มี 5 ระดับ คะแนนที่ได้คูณด้วย 4 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน				
จัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน	ไม่มี	มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น	มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่นผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ) และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรจากภายในและภายนอกหน่วยงาน	

หมายเหตุ เกณฑ์ในการประกาศเป็น “อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์” แต่ละองค์ประกอบจะต้องได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่า 12 คะแนน

อนามัยการเจริญพันธุ์

ระดับคะแนน		
3	4	5
มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 2 ครั้ง ใน 1 ปี	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 3 ครั้ง ใน 1 ปี และมีเครือข่ายเข้าร่วมดำเนินการ	มีการดำเนินงานตามแผนและการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมอย่างน้อย 3 ครั้ง ใน 1 ปี มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานและมีการประเมินผลการสื่อสาร
มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานโครงการ	มีรูปแบบ หรือกิจกรรมที่ครอบคลุม/ชุมชนมีบทบาทในการส่วนร่วมในการดำเนินงาน/กิจกรรม	มีรูปแบบหรือกิจกรรมที่ครอบคลุม/ชุมชนมีบทบาทในการส่วนร่วมในการดำเนินงาน/กิจกรรมอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี
- มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และกิจกรรม เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ - มีคู่มือช่วยเหลือนักเรียน ที่มีปัญหาอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง	- มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและกิจกรรม เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ - มีคู่มือเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) มีระบบส่งต่อ หรือติดตามเยี่ยมบ้าน อย่างใดอย่างหนึ่ง	- มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและกิจกรรม เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ครอบคลุมทุกสิ้นปี - มีคู่มือเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) มีระบบส่งต่อ และติดตามเยี่ยมบ้าน - มีการจัดประชุมปรึกษาหารือในสถานศึกษา
มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น และการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรจากภายในและภายนอกหน่วยงาน และมีการจัดบริการเชิงรุก และ เชื่อมโยงกับ รพ.สต. ซึ่งจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน อย่างน้อย ร้อยละ 20	มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น และการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรจากภายในและภายนอกหน่วยงาน และมีการจัดบริการเชิงรุก มีการประชาสัมพันธ์คลินิกให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้ บริการเชื่อมโยกับ รพ.สต. ซึ่งจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน อย่างน้อย ร้อยละ 40	มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น และการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรจากภายในและภายนอกหน่วยงาน และมีการจัดบริการเชิงรุก มีการประชาสัมพันธ์คลินิกให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้ บริการ เชื่อมโยงกับ รพ.สต. ซึ่งจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน อย่างน้อย ร้อยละ 50

บรรณานุกรม

กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ) และแบบประเมินตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อสิ่งพิมพ์ แก้วเจ้าจอม (กรุงเทพฯ); 2557.

กรมอนามัย. สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2558. เข้าถึงได้จาก http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/index/สถานการณ์RH2558_Newupdate.pdf (27 สิงหาคม 2559)

กรมอนามัย. สรุปผลการถอดบทเรียนการดำเนินงาน “อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์” โครงการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น. เข้าถึงได้จาก http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/drh/9.4.pdf (23-25 มิถุนายน 2557)

กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง, บุญฤทธิ์ สุรัตน์, บรรณาธิการ. คู่มือก้าวสู่...อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท.: สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์; 2556.

ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล และคณะ. คู่มือการดำเนินงานของทีมผู้จัดการสุขภาพวัยรุ่น (Teen Manager). บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด; 2558.

ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล และคณะ. องค์ความรู้การดำเนินงานดูแลสุขภาพวัยรุ่นสำหรับทีมผู้จัดการสุขภาพวัยรุ่น (Teen Manager). บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด; 2559.

ກາດຟນວກ

อำเภอที่รับการประเมิน.....

การประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	
องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. อำเภอ	1.1 คณะกรรมการ/คณะทำงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์
	1.2 แผนและการดำเนินงานตามแผนด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และ พฤติกรรมเสี่ยง
	1.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง
	1.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
2. องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อบต./เทศบาล.....	2.1 แผนและการดำเนินงานตามแผนด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง
	2.2 สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน
	2.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง
	2.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
3. ครอบครัว/ชุมชน หมู่บ้าน/ชุมชน.....	จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ การป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน
4. สถานศึกษา โรงเรียน.....	จัดกิจกรรมด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง
5. สถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล.....	จัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
ตำแหน่ง.....
หน่วยงาน.....
วันที่ประเมิน.....

อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

จังหวัด.....

ระดับคะแนน							คะแนนที่ได้	คะแนนรวม	หมายเหตุ
0	1	2	3	4	5				
									คะแนนที่ได้คูณ 4
									คะแนนที่ได้คูณ 4
									คะแนนที่ได้คูณ 4
รวมคะแนนการประเมิน									

ลงชื่อ.....ผู้รายงานผลการประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่รายงาน.....

อำเภอ.....

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด
1. อำเภอ 1.1 คณะกรรมการ/คณะทำงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากทุกภาคส่วน 1.2 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง 1.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง 1.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต./เทศบาล..... 2.1 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง 2.2 สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน 2.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง 2.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
3. ครอบครัว/ชุมชน หมู่บ้าน/ชุมชน..... 3.1 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน 3.2 จำนวนครอบครัวที่เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง (ภายในระยะเวลา 1 ปี) 3.3 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการการจัดการอบรม/ประชุม/สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ 3.4 มีรูปแบบ หรือกิจกรรมที่ครอบครัว/ชุมชนมีบทบาทในการส่วนร่วมในการดำเนินงาน
4. สถานศึกษา โรงเรียน..... 4.1 กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา/ สุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ 4.2 กิจกรรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ 4.3 มีคู่มือช่วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) โดยมีระบบส่งต่อและติดตามเยี่ยมบ้าน 4.4 มีการจัดประชุมปรึกษารายกรณีในสถานศึกษา (case conference) ในกรณีปัญหายุ่งยากซับซ้อน

แบบสรุปรวมผลการประเมิน

จังหวัด.....

	ความสำเร็จ และ โอกาสพัฒนา
	ความสำเร็จ : โอกาสพัฒนา :
	ความสำเร็จ : โอกาสพัฒนา :
	ความสำเร็จ : โอกาสพัฒนา :
	ความสำเร็จ : โอกาสพัฒนา :

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด

5. สถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล.....
1. สถานบริการที่ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Services)
 - การจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น
 - คณะกรรมการจากบุคลากรจากภายในและภายนอกองค์กร
 - การบริการเชิงรุก
 - การประชาสัมพันธ์คลินิกให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้บริการ
 - รพ.สต.เครือข่ายที่มีจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
 - คลินิกวัยรุ่นผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ)

แบบสรุปรวมผลการประเมิน

	ความสำเร็จ และ โอกาสพัฒนา
	ความสำเร็จ :
	
	
	โอกาสพัฒนา :
	
	
	
	
	

ลงชื่อผู้ประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบฟอร์ม RHD03 รายชื่ออำเภอที่ผ่านการประเมินรับรองอำเภอนาไมการเจริญพันธุ์

ศูนย์อนามัยที่.....

- ☐ ไตรมาสที่ 1 (ตุลาคม - ธันวาคม)
- ☐ ไตรมาสที่ 2 (มกราคม - มีนาคม)
- ☐ ไตรมาสที่ 3 (เมษายน - มิถุนายน)
- ☐ ไตรมาสที่ 4 (กรกฎาคม - กันยายน)

จังหวัด/อำเภอ	รายชื่อเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ	ผู้ประสานงานระดับอำเภอ
จังหวัด.....		
1.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
2.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
จังหวัด.....		
1.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :

จังหวัด/อำเภอ	รายชื่อเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ	ผู้ประสานงานระดับอำเภอ
2.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
1.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
2.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
1.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :
2.อำเภอ.....	1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... 2. เทศบาล..... 3. โรงเรียน..... 4. ชุมชน/หมู่บ้าน..... 5. โรงพยาบาล..... 6. รพ.สต.	ชื่อ-สกุล : หน่วยงาน : โทรศัพท์ :

อำเภอ.....

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตัวชี้วัด
1. อำเภอ 1.1 คณะกรรมการ/คณะทำงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากทุกภาคส่วน 1.2 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง 1.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง 1.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต./เทศบาล..... 2.1 แผนและการดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง 2.2 สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน 2.3 ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ และพฤติกรรมเสี่ยง 2.4 การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
3. ครอบครัว/ชุมชน หมู่บ้าน/ชุมชน..... 3.1 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน 3.2 จำนวนครอบครัวที่เข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง (ภายในระยะเวลา 1 ปี) 3.3 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการการจัดการอบรม/ประชุม/สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ 3.4 มีรูปแบบ หรือกิจกรรมที่ครอบครัว/ชุมชนมีบทบาทในการส่วนร่วมในการดำเนินงาน
4. สถานศึกษา โรงเรียน..... 4.1 กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา/ สุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ 4.2 กิจกรรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอื่น ๆ 4.3 มีคู่มือช่วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) โดยมีระบบส่งต่อและติดตามเยี่ยมบ้าน 4.4 มีการจัดประชุมปรึกษาหารือในสถานศึกษา (case conference) ในกรณีปัญหายุ่งยากซับซ้อน

ผลการประเมินตนเอง

จังหวัด.....

	ข้อสรุปผลการประเมินตนเอง

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด

5. สถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล.....

สถานบริการที่ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน(Youth Friendly Health Services)

- การจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น
- คณะกรรมการจากบุคลากรจากภายในและภายนอกองค์กร
- การบริการเชิงรุก
- การประชาสัมพันธ์คลินิกวัยรุ่นให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้บริการ
- รพ.สต.เครือข่ายที่มีคลินิกวัยรุ่น ร้อยละ.....(จำนวน.....แห่ง)
- คลินิกวัยรุ่นผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ)

การประเมินตนเอง

	ข้อสรุปผลการประเมินตนเอง

ลงชื่อ.....นายอำเภอ/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย
(.....)
ตำแหน่ง.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

แบบฟอร์ม RHD05 แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

มีการประเมินทั้งหมด 5 ระดับ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับอำเภอ
2. แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับครอบครัว/ชุมชน
4. แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับสถานศึกษา
5. แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับสถานบริการสาธารณสุข

ชื่ออำเภอ.....

องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
1. คณะกรรมการ/คณะทำงาน ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จาก ทุกภาคส่วน	1.1 มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร
	1.2 มีคำสั่งแต่งตั้งประกอบด้วย
	• กระทรวงสาธารณสุข
	• กระทรวงมหาดไทย
	• กระทรวงศึกษาธิการ
	• กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	• ภาคประชาสังคม* ได้แก่ (ระบุ).....
	• ภาคเอกชน ได้แก่ (ระบุ).....
2. แผนและการดำเนินงาน ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์	• กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน ได้แก่.....
	• อื่น ๆ (ระบุ).....
	2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร
	2.2 การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงาน
	• 1 ครั้ง : ปี
	• 2 ครั้ง : ปี
	• 3 ครั้ง : ปี
	• อื่น ๆ (ระบุ).....
	2.3 การสรุปผลการดำเนินงานของแผนงานและโครงการ

หมายเหตุ *ภาคประชาสังคม คือ องค์กรที่ไม่ใช่ภาคราชการ และไม่ใช่งานธุรกิจที่แสวงหากำไร ก่อตั้งขึ้นและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม

จังหวัด.....

จังหวัด.....

คู่มืออำเภอนามัยการเจริญพันธุ์ฉบับบูรณาการ

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
3. ฐานข้อมูลเรื่องเพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์	3.1 จัดทำฐานข้อมูลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์
	• จัดทำโครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ • อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี • ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี • ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น • ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่น
	3.2 ข้อมูลการเจริญเติบโต สุขภาพจิต ภาวะโภชนาการพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ทันทสุขภาพ การสูบบุหรี่ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด
4. การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม	4.1 การจัดทำแผนการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษร
	4.2 ดำเนินการตามแผนเพื่อสร้างกระแสสังคม
	4.3 มีการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่
	• แผ่นพับ
	• วิทยู/เสียงตามสาย
	• การรณรงค์
	• เฟสบุ๊ก
	• อื่น ๆ (ระบุ)
	4.4 มีการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม
	• 1 ครั้ง : ปี
	• 2 ครั้ง : ปี
	• 3 ครั้ง : ปี
	• อื่น ๆ (ระบุ).....

อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ในระดับอำเภอ

[illegible]

ผลการประเมินโดยรวม / ข้อสรุป และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

หมายเหตุ ผู้ประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานอย่างน้อย 1 ท่าน

อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ในระดับอำเภอ

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

ชื่อ อบต. /เทศบาล.....

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
1. แผนและดำเนินงานด้านอนามัยการเจริญพันธุ์	1.1 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน/โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร 1.2 การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงาน • 1 ครั้ง : ปี • 2 ครั้ง : ปี • 3 ครั้ง : ปี • อื่น ๆ (ระบุ)..... 1.3 การสรุปผลการดำเนินงานของแผนงานและโครงการ
2. สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน	การสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ได้แก่ • วัสดุอุปกรณ์ • ทรัพยากรบุคคล • งบประมาณ • อื่น ๆ (ระบุ).....
3. ฐานข้อมูลสุขภาพ และอนามัยการเจริญพันธุ์และพฤติกรรมเสี่ยง	3.1 การจัดทำฐานข้อมูลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้แก่ • โครงสร้างประชากรจำแนกเพศและแยกตามกลุ่มอายุ • อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี • ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี • ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น • ร้อยละของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่น 3.2 ข้อมูลการเจริญเติบโต สุขภาพจิต ภาวะโภชนาการ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ท้นตสุขภาพ การสูบบุหรี่ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ การใช้สารเสพติด • อื่น ๆ (ระบุ)

ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอ..... จังหวัด.....

[illegible]

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
4. การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม	4.1 การจัดทำแผนการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษร
	4.2 มีการสื่อสารผ่านช่องทาง ต่าง ๆ ได้แก่ • แผ่นพับ • วิทยู/เสียงตามสาย • การรณรงค์ • เฟสบุ๊ก • อื่น ๆ (ระบุ)
	4.3 การดำเนินงานตามแผนการสื่อสาร • 1 ครั้ง : ปี • 2 ครั้ง : ปี • 3 ครั้ง : ปี • อื่น ๆ (ระบุ)
	4.4 ภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน • กระทรวงสาธารณสุข • กระทรวงมหาดไทย • กระทรวงศึกษาธิการ • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ • ภาคประชาสังคม* ได้แก่ (ระบุ)..... • ภาคเอกชน ได้แก่ (ระบุ)..... • กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน ได้แก่..... • อื่น ๆ (ระบุ).....

หมายเหตุ *ภาคประชาสังคม คือ องค์กรที่ไม่ใช่ภาคราชการ และไม่ใช่ภาคธุรกิจที่แสวงหากำไร ก่อตั้งขึ้นและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมชื่อภาคีเครือข่ายจากหน่วยงานต่าง ๆ ในข้อ 4.4 โปรดระบุลงในช่องผลการดำเนินงานที่ปรากฏ

ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

[illegible]

ผลการประเมินโดยรวม / ข้อสรุป และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

หมายเหตุ ผู้ประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานอย่างน้อย 1 ท่าน

This image shows a full page of a worksheet designed for handwriting practice. It features approximately 20 horizontal dotted lines spaced evenly across the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no other markings or text present.

วันที่ประเมิน.....

แบบประเมินตนเองอำเภออนามัย
ชื่อครอบครัว/ชุมชน.....

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน	1. การจัดทำโครงการจัดอบรม/ประชุม/สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์
	• 1 ครั้ง : ปี
	• 2 ครั้ง : ปี
	• 3 ครั้ง : ปี
	• อื่น ๆ (ระบุ)
	2. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการการจัดการอบรม/ประชุม/สัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์
	3. รูปแบบหรือกิจกรรมที่ครอบครัว/ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/กิจกรรม

การเจริญพันธุ์ในระดับครอบครัว/ชุมชน
อำเภอ..... จังหวัด.....

	มี/ใช่	ไม่มี/ไม่ใช่	ผลการดำเนินงานที่ปรากฏ	สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป	ผู้รับผิดชอบ

ผลการประเมินโดยรวม / ข้อสรุป และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

หมายเหตุ ผู้ประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานอย่างน้อย 1 ท่าน

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple horizontal rows, each defined by two parallel dotted lines. The rows are evenly spaced across the entire page, providing a guide for letter height and placement. There is no text or other markings on the page.

วันที่ประเมิน.....

ชื่อสถานศึกษา.....อำเภอ.....

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
กิจกรรมด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และกิจกรรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นและเยาวชน	การจัดกิจกรรมการดำเนินงานด้านสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ ดังนี้
	• มีแผนการสอนเพศวิถีศึกษา
	• มีกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา/เอดส์/อนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพ
	• มีกิจกรรมป้องกันพฤติกรรมด้านสุขภาพอื่น ๆ ได้แก่
	- สุรา
	- สารเสพติด
	- บุหรี่
	- อื่น ๆ (ระบุ).....
	• มีคู่มือช่วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน (One Hospital One School : OHOS) ที่มีปัญหาด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ได้แก่ การตั้งครรภ์/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สารเสพติด สุรา บุหรี่ ดื่มเกม
	• มีระบบส่งต่อสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไปยังสถานบริการสาธารณสุข
	• มีระบบการติดตามเยี่ยมบ้านสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านอนามัยการเจริญพันธุ์
	• มีการจัดประชุมปรึกษาหารือในสถานศึกษา (case conference) ในกรณีปัญหายุ่งยากซับซ้อน

.....จังหวัด.....

คู่มืออำเภอนาмайการเจริญพันธุ์ดบบบูรณาการ

ผลการประเมินโดยรวม / ข้อสรุป และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

หมายเหตุ ผู้ประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานอย่างน้อย 1 ท่าน

[illegible]

วันที่ประเมิน.....

ชื่อสถานบริการสาธารณสุข.....

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	กิจกรรม
จัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน	มีสถานบริการที่ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Services)
	มีการจัดตั้งคลินิกวัยรุ่น
	คลินิกวัยรุ่นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากรจากภายในและภายนอกองค์กร
	มีบริการเชิงรุก
	มีการประชาสัมพันธ์คลินิกให้กลุ่มเป้าหมายมาใช้บริการ
	ในเขตบริการของสถานพยาบาลมี รพ.สต.เครือข่ายที่มีคลินิกวัยรุ่น/บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
	คลินิกวัยรุ่นผ่านเกณฑ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (ฉบับบูรณาการ)

อนามัยการเจริญพันธุ์ในระดับสถานบริการสาธารณสุข
จังหวัด.....

	มี/ใช่	ไม่มี/ไม่ใช่	ผลการดำเนินงานที่ปรากฏ	สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป	ผู้รับผิดชอบ

ผลการประเมินโดยรวม / ข้อสรุป และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

[illegible]

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่ประเมิน.....

หมายเหตุ ผู้ประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการหรือคณะทำงานอย่างน้อย 1 ท่าน

This image shows a full page of a worksheet designed for handwriting practice. It features approximately 20 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page. The background is plain white, and there are no margins or additional markings present.

วันที่ประเมิน.....

ตัวอย่างเอกสาร คู่มือ ประกอบการดำเนินงาน อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์

1

2

3

4

5

6

7

1-5 ดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ <http://rh.anamai.moph.go.th>

6-7 ดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ <http://www.sorporsor.com>

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมพัฒนา คู่มือ
อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ฉบับบูรณาการ**

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

พัฒนาคู่มืออำเภออนามัยการเจริญพันธุ์แบบบูรณาการ

กรมอนามัย

ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่

1. นางสาวสุทธิ ร่มเย็น
2. นางพลอยเนตร ชนानันท์พจนินธิ
3. นางสาวสุรัสวดี เวียงสุวรรณ

ศูนย์อนามัยที่ 2 พิษณุโลก

4. นางสาวพิกานันท์ หนูวงศ์
5. นางสาวนิชนันท์ อินสา

ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์

6. นางสาวเบญจมา ขมสาร
7. นางมณฑวรรณ ยุซังกุล
8. นางพิชากานต์ วิเชียรภัลยารัตน์
9. นางภัทรสรพร ศรีวรรณ

ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี

10. ดร.เทวินทร์ วาริศรี
11. ร้อยเอกหญิงสุรางคณา ประเสริฐศรี
12. นางสาวศิริพร งงวย

ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี

13. นางสาวจารุณี จตุพรเพิ่ม
14. นางศิริลักษณ์ ขณะฤกษ์
15. นางรัชณี ลักษิตานนท์
16. นางนภสร คงมีสุข
17. นางสาวสุทธารัตน์ แป้นลาภ
18. นางมาลี ชัยมงคล

ศูนย์อนามัยที่ 6 ชลบุรี

19. นางวรรณดี จันทศิริ

ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น

20. นางเพ็ญนิดา ไชยสายัณห์
21. นายอริวัฒน์ บุตรดาบุตร
22. นางธัญลักษณ์ วัฒนศิริธรรม

ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา

23. นางทรงคุณ ศรีดวงโชติ
24. นางธิวิญญาศัภค สุขศิรินาคนาสกุล
25. นางสาวนัตยานี เชียงหนู
26. นางสาวอรพรรณ แก้วพวง

ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี

- 27. นางสาววราภรณ์ นนทวี
- 28. นางกาญจนา แสงส่อง
- 29. นางสาวเยาวลักษณ์ แสนทวี

ศูนย์อนามัยที่ 11 นครศรีธรรมราช

- 30. นางสาวใจ โฆษิตกุลพร
- 31. นางชนพิศ สุทิน
- 32. นางสิทธิพรรณ เรือนจันทร์
- 33. นางสาวปรียานุช มณีโชติ
- 34. นางสาวจุฬารรณ สุขอนันต์

ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

- 35. ดร.สุดารัตน์ ชีระวร
- 36. นางสาวณัฐนิชา ขจรเดชชัยยง

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

- 37. นางกอบกุล ไพศาลอัชพงษ์
- 38. นางประกายดาว พรหมประพัฒน์
- 39. นางปติมา หิริสัจจะ
- 40. นางพัชรินทร์ กสิบุตร
- 41. นางสาวบุษกร แสงแก้ว
- 42. นางอรอุมา ทางดี

43. นายรัชฌ์ พันทรา
44. นายวัชรกร เรียบร้อย
45. นางสาวนภาพระไพ สาระ
46. นางสาวธัญญาพรรณ เรือนทิพย์
47. ว่าที่ร้อยตรีภัทรพงศ์ ชูเศษ
48. นางสาวณิชาณัฐ เอี่ยมแสงจันทร์
49. นางสาววรรณิ ร่อนแก้ว
50. นายอำพล มุ่งคิด
51. นางสาวเจนจิรา อุ่นแก้ว
52. นางสาวสาลินี อุ่นมี
53. นายชาคริต จิตติศักดิ์

กรมควบคุมโรค

สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

54. นางนุชนารถ แก้วดำเกิง

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ

55. นางสาวศรณีย์ จุฬาเสรีกุล

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่

56. นางสาวนิตยา ระวังพาล

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 สระบุรี

57. นางสาวฤทัยวรรณ บุญเป็นเดช

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ชลบุรี

58. นางสาวศุภณดา แสงสมเรือง

กรมสุขภาพจิต

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

59. นางสาวศศกร วิชัย

ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1

60. นายชูพงษ์ สังข์ผลิพันธ์

61. นายธวัชชัย สุบิน

ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

62. นางสาวสุนทรี เรือนตระกูล

**คู่มืออำเภออนามัยการเจริญพันธุ์
ฉบับบูรณาการ**

ชื่อหนังสือ คู่มืออำเภอนามัยการเจริญพันธุ์ ฉบับบูรณาการ

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์วชิระ เพ็งจันทร์
นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์
นายแพทย์กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง
นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุขรัตน์
นางสาวจารีรัตน์ ชูตระกูล

อธิบดีกรมอนามัย
รองอธิบดีกรมอนามัย
ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
ที่ปรึกษาสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

นางประกายดาว พรหมประพัฒน์
นางสาวบุษกร แสงแก้ว
นางอรอุมา ทางดี
นางสาวนภาพรประไพ สาระ
ว่าที่ร้อยตรีภัทรพงศ์ ชูเศษ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นักวิชาการสาธารณสุข

จัดทำโดย

กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข

พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2559

จำนวนที่พิมพ์ 6,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

ถนนติวานนท์ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

<http://rh.anamai.moph.go.th>

โทรศัพท์ 0 2590 4265 โทรสาร 0 2590 4163

โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ISBN : 978-616-11-3183-8

คำนำ

ตามที่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนารูปแบบการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อส่งเสริมให้อำเภอ ได้มีกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น และเยาวชน และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องดำเนินการขับเคลื่อนโดยภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน มีคณะทำงาน กำหนดนโยบาย จัดทำแผนและ นำแผนสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในระดับชุมชน ให้ความสำคัญ กับครอบครัว สถานศึกษา และสถานบริการสาธารณสุข ให้สามารถร่วมกันดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน ตลอดจน ดูแลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนได้ มีกิจกรรมสำคัญ คือ การประเมินตามเกณฑ์ การประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายร่วมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง นั้น

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย กรมสุขภาพจิต และกรมควบคุมโรค ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพกลุ่มวัยรุ่น ภายใต้กรอบการบูรณาการด้านยุทธศาสตร์กลุ่มวัยรุ่น มีการจัดทำแผนงานพัฒนาสุขภาพวัยรุ่นอย่างมีคุณภาพ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายสร้างความตระหนักและ การเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้ การดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ เป็นมาตรการด้านชุมชนสำคัญ ที่เป็นการ บูรณาการงานของกรมวิชาการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ให้เป็นฉบับบูรณาการ ครอบคลุมการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม

“คู่มืออำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ ฉบับบูรณาการ” ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนด้านวิชาการ ความร่วมมือ และข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษาสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ นักวิชาการ จากกรมวิชาการที่เกี่ยวข้อง คณะผู้จัดทำ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฯ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คณะผู้จัดทำ
พฤษภาคม 2559

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทนำ	• สถานการณ์ปัญหาวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน	1
	• ความสำคัญและความเป็นมาของการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	3
บทที่ 1	อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ฉบับบูรณาการ	6
บทที่ 2	กรอบแนวคิดอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	7
บทที่ 3	องค์ประกอบของอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	8
บทที่ 4	บทบาทของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่	10
บทที่ 5	กระบวนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	11
บทที่ 6	เกณฑ์การประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	14
บรรณานุกรม		20
ภาคผนวก		
	แบบฟอร์ม RHD01 แบบประเมินอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	22
	แบบฟอร์ม RHD02 แบบสรุปรวมผลการประเมิน	24
	แบบฟอร์ม RHD03 รายชื่ออำเภอที่ผ่านการประเมินรับรองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	28
	แบบฟอร์ม RHD04 แบบสรุปรวมผลการประเมินตนเอง	30
	แบบฟอร์ม RHD05 แบบประเมินตนเองอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	35
	ตัวอย่างเอกสาร คู่มือ ประกอบการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์	60
	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมพัฒนาคู่มืออำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ฉบับบูรณาการ	61

กรมอนามัย กรมควบคุมโรค กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอ

อปท.

1. มีแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนา
2. สนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน
3. ฐานข้อมูลสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์
4. การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม

ครอบครัว/ชุมชน

พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีลูกวัยรุ่นและ
เยาวชนอยู่ในปกครองได้รับ
การอบรมความรู้เรื่องเพศและ
อนามัยการเจริญพันธุ์

สถานศึกษา

1. การสอนเพศวิถีศึกษาหรือ
อื่นที่ใกล้เคียง
2. มีคู่มือช่วยระบบดูแล
โรงเรียน (One Hospital
OHOS)

สถานบริการ
สาธารณสุข

โรงพยาบาลจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตร
สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนตามมาตรฐาน